

Eg fari at biðja loysingar-flokkarnar hugsa seg um

Tit eiga at hugsa um avleiðingar av at sleppa øllum teimum rættindum, sum vit føroyingar enn eiga í ríkisfelagsskapinum. Tit eiga at siga føroya fólki frá, at ætlanirnar í løgmanrøðuni ikki kunnu gjøgnumførast, segði Edmund Joensen, fyrrverandi løgmaður, tá ið lögmanrøðan var til viðgerðar

Hetta er fyrsta lögmanrøðan hjá sitandi lögmanni, har hann í byrjanini av valskeiðinum setur út í kortið fyri samgonguna.

Tá ein hevur lurtað eftir lögmanrøðuni, og seinni lisið hana, spyr man seg sjálfvan, hvør boðskapurin er frá lögmanni til føroyska borgaran.

Tann boðskapur, sum eg havi fingið burturúr øllum hesum mongu orðunum, kann býstast upp í tríggjar partar:

1. Løgmaður staðfestur í røðu síni, at politikkurin hjá undanfarnu samgongu hevur eydnast avbera væl.

2. Løgmaður upplýsir, at samgongan skjótast gjørligt vil sleppa okkum av við tey rættindi, sum vit hóast alt enn hava í ríkisfelagsskapinum. At hetta kemur til føroyska samfelagið hevur ongín loyvi til at ivast í.

Tað fer tað. 3. Løgmaður roknar upp nærum óteljandi ætlanir um ábøtur á øllum økjum í føroyska samfelagnum, ætlanir sum bæði merkja risastórar ilögur og sum eisini í stóran mun koma at økja um rakstrarútreiðslurnar í okkara samfelag.

1. Politikkurin hjá undanfarnu samgongu
Ongantið í Føroya søgu hevur eitt landsstýri fingið slíkt rósandí ummæli, sum lögmaður gevur okkara landsstýri, ella rættari landsstýrum. Felags fyrri hesi landsstýrir og samgongur er, at tað var Sambandsflokkurin sum hevði leiðsluna.

Hvørt mansbarn í Føroyum minnist søðuna í Føroyum fyrri 4 til 5 árum síðan, tá føroyingar noyddust at flyggja út í onnur lond fyrri at livjarga sær og sínum.

Føroyar vóru farnar á húsagang. Tað er óneyðugt at minna á, hvørjir flokkar høvdu koyrt okkara samfelag á órmundahús.

Eg eri noyddur at viðganga, at Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og hinir loysingar-flokkarnir hava fingið heimild til at fremja loysingina. Okkara ávaringar til føroyska veljarin vórðu ikki tiknar í álvara, segði Edmund Joensen

Í somu løtu, løgmaður hevur tikið um stýrisvøl í Føroyum, sigur hann í síni fyrstu lögmanrøðu m.a.: »Búskaparliga eru fyrirteytirnar broyttar almikið seinastu árinu«.

Víðari sigur hann: »Seinasta frágreiðingin frá Búskaparráðnum staðfestir, at tað gongur sum heild framá í føroyska búskapinum. Framgongd er í flestu vinnugreinum grundað á økta framleiðslu og betrad kappingarføri.

Áræði, virkishugi og álit á framtíðina merkjast aftur í samfelagnum«.

Hetta eru aðrir tónar, enn vit hoyrdu fyrri fyra árum síðan, tá Fólkaflokkurin bakkaði út úr einum undirskrivaðum samgonguskjali. Tá var ikki talan um áræði, virkishugi og álit á framtíðina. Úrslitini av egnum politikki vóru alt ov ræðandi.

Tó skal Fólkaflokkurin eiga ta rós, sum hann fleiri ferðir fyrr hevur fingið frá mær frá hesum røðarapalli.

Tá Sambandsflokkurin, við góðum stuðuli frá Føroya Javnaðarflokki, hevði vent gongdina, fekk Fólkaflokkurin eitt sindur av á-

ræði, virkishugi og álit á framtíðina aftur, og kom uppí okkara samgongu og var við til at náa tey politisku og búskaparligu úrslit, sum løgmaður nú lovar í síni lögmanrøðu.

Tað skal Fólkaflokkurin eina ferð enn eiga tøkk aftur fyri.

Eg eri samdur við lögmanni um, at samgongurnar undanfarnu fyra árinu hava ríkið ein sera konstruktivan búskaparpolitikk, og hetta er sum kunnugt gjørt undir leiðslu Sambandsflokksins.

Tó vil eg skunda mær at gera vart við, at Sambandsflokkurin hevði ikki verið førur fyri at reisa føroyska samfelagið upp aftur eftir so stuttari tíð, um Føroyar ikki høvdu verið í ríkisfelagsskapinum.

Vit mugu ikki gloyma, at Danmark áttók sær alla okkara uttanlandsskuld uppá 7 milliardir krónur, eina uttanlandsskuld sum loysingar-flokkarnir høvdu bundið føroyska skattaborgarin í seinna helvt av áttíttárum, meginparturin meðan Tjóðveldisflokkurin umsat figgjarváld í Føroyum.

Og tá løgmaður so bræneggjaður í røðu síni for-

telur, at okkara uttanlandsskuld nú er 0 kr., loyvi eg mær at minna lögmann á, at landskassin enn hevur eina skuld til danska statin uppá 4-5 milliardir kr. aftaná at ein lítill milliard er eftirgivin.

2. Okkara eftirverandi ríkisrættindi

Løgmaður sigur í lögmanrøðuni m.a.: »Høvuðssetningur landsstýrisins er greiður sambært samgongu-avtaluni: Føroyar verða skipaðar sum fullveldi, har alt politiskt vald og ábyrgd eru hjá føroyskum myndugleikum... Endamálið er at samstarva á einum nýggjum grundarlagi sum javnbjóðis partar«.

Hetta kann ikki merkja annað enn, at okkara samstarv við Danmark og Grønland skal verða tað sama samstarvið við t.d. Ísland, Noreg og Svøríki.

Í aðni míni eg á, at tá Føroyar vóru farnar á húsagang, tók Danmark á seg alla okkara uttanlandsskuld til onnur lond. Hetta gjørdi Danmark til Føroyar vóru ein partur av ríkisfelagsskapinum.

Onki er meira náttúrligt

enn at Ísland, Noreg og Svøríki ikki bjóðu seg fram til at yvirtaka okkara uttanlandsskuld. Hesi lond eru skipað sum sjálvstøðug fullveldi, sum ikki vóru í ríkisfelagsskapi við Føroyar.

Eins náttúrligt hevði tað verið, at Danmark ikki hevði latið við seg koma, um Føroyar og Danmark ikki vóru í ríkisfelagsskapi, hvørt við annað.

Líka náttúrligt verður, sum Lykketoft eisini hevur gjørt púra greitt, at Danmark ikki næstu ferð fer at yvirtaka føroyska uttanlandsskuld, aftaná at Føroyar eru skipaðar sum fullveldi.

At talan verður um eina næstu ferð, hevur ongín loyvi til at ivast í, sum hevur lýtt á lögmanrøðuna hjá okkara nýggja lögmanni.

3. Komandi ilögur og vaksandi rakstrar-útreiðslur

Tá eg lýddi á lögmanrøðuna á Ólavssøku 1998, fyrri ikki at tosa um tá eg aftaná nærlas hana, sat eg og hugsaði um, hvat tað fer at kosta Føroyum og føroyingum at fremja allar tær ætlanir, sum løgmaður roknar upp í lögmanrøðuni.

Eg skal ikki endurtaka øll hesi tiltøk, tað hevði tikið ov langa tíð, og eg skal heldur ikki royna at seta krónutal á tær einstøðu ætlanirnar. Men at talan er um veldugar upphæddir kann ein og hvør ímynda sær, sum lesur lögmanrøðuna.

Eg loyvi mær at mæla tingmonnum, bæði tykkum í samgongu sum skulu taka politisku ábyrgdina av tiltøkunum, og tykkum í andstøðu, at ímynda tykkum hvat alt hetta kemur at kosta føroyska skattaborgaranum.

Lesið brotini, eitt fyrri og annað eftir.

Nýggju avtalurnar við donsku stjórnina koma eftir stuttari tíð at kosta føroyingum ein stóran part av nettoinntøkuni til føroyska samfelagið.

Øll hini brotini í lögmanrøðuni, næstan uttan undantak, koma at føra víð sær risastórar hækkar í útreiðslunum hjá okkara samfelag bæði til ilögur og rakstur.

Eg fari at minna á, at teir somu flokkar sum nú mynda okkara samgongu, sum ta vóru undir leiðslu av Føroya Javnaðarflokki, koyrdu okkara samfelag á húsagang, hóast helvtin av nettoinntøkuni til okkara samfelag kom úr Danmark.

At hugsa sær, at tit kunnu gjøgnumføra setningin í lögmanrøðuni samstundis sum tit sleppa okkara rættindum í ríkisfelagsskapinum, tað er at skjóta rimuliga langt, langt yvir málið.

Hvør hevur høvuðsábyrgdina?

Lögmanrøðan á Ólavssøku 1998 visir tyðiliga, at Føroyar eru á vegg burtur úr ríkisfelagsskapinum.

Hetta harmar meg, og hetta harmar allar sambandsveljarar.

Ein kann so spyrja, hvat alt hetta er komið so vítt?

Tað ber illa til at skuldseta Tjóðveldismenn fyrri at hava lumpa sínar veljarar. Hesin flokkur hevur tónað reint flagg.

Eg tori eisini at siga, at Fólkaflokkurin undan seinasta lögtingsvali tyðiliga segði veljaranum frá, at teir ætlaðu at kvetta við Danmark.

At so nógvir veljarar ikki tóku hesi tyðuliga signalini frá Fólkaflokkinum fyrri fult, er lætt at skilja, tá ein hevur í huga politiska leiklutin hjá hesum flokki tey seinastu nógvu árinu.

Men tann flokkur, sum eftir míni bestu sannføring eigur høvuðsábyrgdina av, at Føroyar eru á vegg til at loysa frá restini av ríkinum, er Føroya Javnaðarflokkur.

Og kanska serliga teir javnaðarmenn, sum finga sambandsáhugaðar veljarar at velja hendan politiska úlvín í roði.

Tað var Føroya Javnaðarflokkur sum gekk á odda fyrri at fremja yvirtøkurnar í sjeitiárunum.

Tað er hann sum seinastu árinu hevur leika mest í um stýrisskipanarviðurskiftini.

Hann hevur sett bæði egnar og aðrar samgongur uppá spæl við krøvum um broytingar fram móti loysingini.

Bæði núverandi og undanfarni formaður Javnaðarflokksins vóru eisini skjóttir at boða frá, at teir heldur enn fegnir vildu taka undir við fullveldisætlanunum hjá hesari samgongu.

Tað kann ikki undra nakran, at veikir politiskar sálir í Tjóðveldisflokkinum og Fólkaflokkinum ikki við góðum vilja lata seg yvirbjóða av javnaðarmonnum, tá talan er um loysingina.

Samantak

Eg eri noyddur at viðganga, at Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og hinir loysingar-flokkarnir hava fingið heimild til at fremja loysingina.

Okkara ávaringar til føroyska veljarin vórðu ikki tiknar í álvara.

Hóast hetta loyvi eg mær at mala loysingarmonnum til at hugsa seg um.

Tit eiga at hugsa um avleiðingar av at sleppa øllum teimum rættindum, sum vit føroyingar enn eiga í ríkisfelagsskapinum.

Tit eiga at siga føroya fólki frá, at ætlanirnar í lögmanrøðuni slettis ikki kunnu gjøgnumførast, serliga um tit siga frá tykkum rættindini í ríkisfelagsskapinum.

Høvdu tit fingið tykkara fullveldi, tá tit ynsktu tað frá byrjanini av, høvdu tit ivaleyst verið førir fyrri at koyra føroyska samfelagið á húsagang, sum tit eisini gjørdu tað innan fyrri ríkisfelagsskapin.

Men hvørki tit ella Sambandsflokkurin høvdu verið førir fyrri at endurreist okkara samfelag so lætt og so skjótt, sum vit gjørdu tað tey farnu 4 árinu, hevði Sambandsflokkurin ikki tryggjað okkum ríkisfelagsskapin til dagin í dag.

Tað stendur rímmarfast.